

EMİN IŞIK (1936/2019) HOCAMIZA DAİR...

HARUN ÖĞMÜŞ

PROF. DR., NECMETTİN ERBAKAN ÜNİV. AHMET KELEŞOĞLU İLÂHIYAT FAK. ÖĞRETİM ÜYESİ
PROFESSOR DR, UNIVERSITY OF NECMETTİN ERBAKAN FACULTY OF THEOLOGY,
DEPARTMENT OF TAFSİR
harunogmus@gmail.com

Emin IŞIK hocamız bu yıl Ağustos ayının ilk günü rahmet-i Rahmân'a kavuştu. Marmara İlâhiyat'a başladığımız 1994 yılında dersimize gelen, daha sonra da değişik vesilelerle hep istifade ettiğimiz değerli bir hocamızdı. Allah ganî ganî rahmet etsin! Vefatıyla bir kültür çınarı daha devrildi. Haberi alınca hocamıza dair birkaç satır yazıp hissiyatımı paylaşmak istemiş, ancak benden önce davranan Ramazan ŞAHAN dostumun benim yazmayı düşündüklerimin yanı sıra düşünemediklerimi de ihtiva eden yazısının başka söze hâcet bırakmadığını görüp vaz geçmiştim. Lâkin Ramazan Bey'in yazısında "Talebelerinin Gözüyle Emin IŞIK" adıyla bir biyografi yazılması yönünde çok isabetli bir teklifin olduğunu düşününce yeniden yazma isteği duydum. Sâhi, hocamızdan ders alan birçok arkadaşın onunla bir hatırası, ondan duyduğu bir söz veya gördüğü bir davranış vardır. Bunlar kaleme alınıp bir araya getirilse Emin Hoca'ya dair çok harika bir eser ortaya çıkmış olur. Kaldı ki, Emin Hoca yalnız Emin Hoca değildir. Onun gerisinde Nürettin TOPÇU, Mâhir İZ, Necip Fazıl KISAKÜREK vb. birçok değer, yani başta Marmara İlâhiyat olmak üzere büyük bir gelenek ve hatta İstanbul yer almaktadır. İşte bu gayet isabetli teklifin gerçekleşmesi yolunda atılmış küçük bir adım olması temennisiyle – 90'lı yılların sonlarında usûl-erkân bilmez bir Anadolu çocuğu olarak o zamanki saf-derunca hallerimi

ifşâ etmek pahasına- tanıdığım Emin IŞIK'ı ve onunla ilgili hâtıralarımı kayda geçirmeye karar verdim.

Emin Hoca'yı ilk defa 1994 güzünün başlarında fakültemizin şu andaki câmiinin yerinde bulunan eski câmi altındaki salonda girdiğim muâfiyet imtihanında gördüm. Bu imtihan Arapça hazırlık sınıfından muaf tutulmak üzere Arapça temelli bir imtihan olmakla birlikte o sınıfta az miktarda da olsa tedris edilen Kur'ân-ı Kerim ve diğer bir dersten de geçmek gerekiyordu. Yazılı imtihan şeklinde yapılan diğer dersleri geçmiş, Kur'ân-ı Kerim'den de mülâkata girecektik. İmtihan öncesinde ileri sınıflardaki arkadaşlarımız Kur'an hocaları hakkında bilgi vermişler ve en çok da – Allah hayırlı uzun ömür versin- İsmail KARAÇAM hocamız hakkında konuşmuşlar, daha doğrusu ona dair içimize bir korku salmışlardı. İşte biz imtihana – bize söylenenlerin tam aksine babacanlığı ayrı bir yazı konusu olan ve şöhreti ta Anadolu'ya ulaşan- İsmail Hocamızla karşılaşma korkusuyla girmiştik. Sonradan gereksiz olduğunu anlayacağım bu korku sebebiyle ben, güre kaşları kendisine büyük bir heybet veren ve şık giyimi titizliğini gösteren Emin Hoca'yı İsmail Hoca sandım. İmtihana geçmeden önce sorduğu sorularla hâfız olduğumu öğrenince imtihanı hâfızlığımı yoklayarak yaptı. Bugünkü gibi hatırımda: Tâhâ sûresinin 5. sayfasının (hafızlık usûlüyle söyleyecek olursak 16. cüzün 6. sayfası) baş tarafını güzel bir hadr usûlüyle okuyarak devam etmemi istedi. Yarısına kadar okuyup bir yeri hatırlayamadım. Gâyet makûl karşılayıp gönderdi. Rahatladım. Fakülte açılıp dersler başlayınca Kur'ân-ı Kerim dersimize geldi. O zaman anladım ki muâfiyet imtihanında karşılaştığım Emin Hoca imiş!

Emin Hoca ile derslerimiz çok farklı geçiyordu. O dönem Kur'ân-ı Kerim tilâvetinin yanı sıra, hatta ondan daha fazla başka şeyler öğrendik. Hocamız sıralar arasında yürürken bazen bir eserin bir kısmını mırıldanıyor, bazen tarihten veya kendi hayatından bir anekdot anlatıyor, bazen bir şiir okuyor, bazen sınıfa getirdiği teypten mûsikî parçaları dinletiyordu. Bu sebeple “Bu adam Kur'an dersinin vebalini nasıl verecek?” yollu konuşan arkadaşlarımız eksik olmuyordu. Halbuki hocamızın söylediği her söz, yaptığı her davranış son derece öğretici birer dersti. Kaldı ki Kur'an dersini işlemeyi ihmal ediyor da değildi. Bir gün “Size Kur'an okuyayım” dedi ve Bakara sûresinin başından başladı. Müminlerle ilgili kısmı yumuşak bir eda ile okuduktan sonra kâfirlerle ilgili iki âyeti sesine bir tehdit tonu vererek okudu. Daha sonra uçları muntazam düzeltilmiş bıyıklarının altından umarsız bir gülüşle gülerek güre kaşlarını kaldırıp sağ elini salladı

ve münafıkları kastederek “Bundan sonrası kuşlar!” deyip “*ve mine’n-nâsi men yekûlü âmennâ... İnsanlar içerisinde ‘inandık’ diyenler vardır*” âyetine geçti. “*Men yekûlü*” kelimeleri arasında bulunan idgâmdaki gunneyi öyle farklı bir ton vererek uyguladı ki, onunla münâfıkların bütün ikiyüzlülük ve samimiyetsizliklerini adetâ deşifre etti. Buna kendine has demin zikrettiğim jest ve mimikleri kullanarak “Çünkü onlar p.luk ederler!” şeklinde de bir açıklama getirdi. Okuyuş, edâ, ses tonu, açıklama, tavır vb. her şey o kadar tabii idi ki, normalde kaba olan bir kelime bile yadırganmak şöyle dursun, sezilmiyordu bile! “*ve lehum azâbun elîm... Onlar için acı verici bir azap vardır*” âyetini okurken “*elîm (acı verici)*” kelimesindeki lââmı keskin bir vurguyla çıkarıp aynı jest ve mimiklerle “Orada batıracaksın!” dedi. Bu, tecvit kâidelerini bütün incelikleriyle ihtiva eden, fakat bunun yanı sıra mânâyı da ses tonuyla san’atkârâne bir şekilde duyuran çok farklı bir tilâvetti. Hocamızın Kur’an okuyuşu da ders esnasında temas ettiği tarih, edebiyat, mûsikî ve felsefeye kadar geniş bir sâhaya yayılan konular gibi farklıydı. Her söz ve her tavrından alacağımız bir ders vardı. Çok memnunduk. Hatırladığım kadarıyla Hoca, sonraki dönemlerde de aynı şubeye girmeye devam etti; ancak bizi başka bir şubeye aldıkları için biz – her biri müstakil yazılarda tanıtılmayı hak eden– başka değerli hocalarımızla Kur’ân-ı Kerim derslerini sürdürdük.

Emin Hoca’yla şahsen tanışmamız ise acı bir hâdisе sonrasında oldu. Genelde İHL’lerin özelde ise fakültemizin mâzisinde çok derin bir yeri olan Mâhir İZ hocamızın müstesna talebesi ve tasavvuf anabilim dalındaki halefi Selçuk ERAYDIN hocamız, bir miraç gecesi davet edildiği bir programdan dönerken meydana gelen bir trafik kazasında hayatını kaybetmiş, bütün fakülte derin bir üzüntüyle sarsılmıştı. Emin Hocamız çok derin bir muhabbetle bağlı olduğu arkadaşı hakkında söylediği bir mersiye-gazeli o günlerde *Türk Edebiyatı* dergisinde neşretmiş. Ben, –sanıyorum 1996 baharının başları idi– bir arkadaşımızın delâletiyle vâkıf olduğum gazeli okuyunca hocamızın derslerinde tanıdığımız meziyetlerine ilâve olarak şiir ve aruzla da iştigal ettiğini öğrenmiş oldum. Şiir ve aruzla meşgul olan biri olarak tabiatıyla hocayı daha yakından tanımak, tavsiyelerini almak, onun aracılığıyla edebiyat çevreleriyle tanışmak istiyordum. Ancak kuru kuru ya gidip tanışmaktansa iyi bir vesile bulmak gerekiyordu. Hocanın gazeli üzerinde bir çalışma yapmaktan âlâ bir vesile olamazdı. Bu maksatla çabalarken hocanın gazelini taştîr ettim, yani her beytinin mısraları arasına aynı vezinde ve ilk mısra ile kafiyeli beş beyit ekledim, “Taştîr-i Gazel-i

Hazret-i Emîn, Mersiye berâ-yı Selçûk Eraydîn” şeklinde geleneğe uygun da bir isim verdim. Henüz tatmin edici kıvamda bulmadığım yerleri olan “vesile”min eski yazılı müsveddesi, her an tashihe müheyyâ olmak üzere daima cebimde duruyor; lâkin bir türlü zihnimdeki kemâle ulaşmıyordu. Ben onun kemâle ulaşması için sabırsızlandığım o günlerden birinde Hocanın, yine “grantuvalet” giyinmiş halde ve etrafına halka olmuş talebelerle konuşarak yukarı kantinin olduğu binadan çıkıp aşağıya doğru geldiğini gördüm ve kendimi âdeta gayr-ı ihtiyârî bir şekilde halkanın arasına atıp “Hocam sizin gazelinizi taştîr ettim” diye atılarak cebimdeki müsveddeyi çıkardım. “Oku bakalım!” dedi ve her beşlikte beni okumaya teşvik ederek şiirimi sonuna kadar dinledi. Yalnızca son beşlikteki “Hârûn dahî gözünde bu yüzden bükâ bulur” mısraında “Ya’kup” diye bir düzeltmede bulundu, ancak isminin Hârûn olduğunu söyleyince bundan vazgeçti ve kendisine sık sık uğrayıp şiirlerimi getirmemi söyledi. Böylece müsvedde halindeki vesilem zihnimde tamamlanmış oldu.

Tabii şiirlerimi bir deftere yazıp götürdüm. Bir dahaki varışımda yine gür kaşlarını oynatıp sağ elini sallayarak “Hepsini okudum” dedi ve özellikle *Hallâc-ı Mansûr’un ruhuna Gazel’i* başarılı bulduğunu söyledi. O gazelde bulunan

“Bize ta’n etme ene’l-Hak dememizden zâhid!
O Güzel kande değildir ki, desek canda değil!”

beytindeki “kande ve canda” kelimelerinin bir araya getirilişi hakkında “İyi buluş!” vb. tahsîn edici ifadeler kullandı. *Türk Edebiyatı’na* vermesi için bir şiirimi bilgisayarda yazıp gelmemi söyledi. Kaldığımız yerin idarî biriminde eski bir makintoş vardı. Yukarıda bahsi geçen gazeli iki parmakla güç-belâ yazıp götürdüğümü hatırlıyorum. Sonradan öğrendiğime göre Hoca o gün rahmetli Cinuçen TANRIKORUR’a rast gelip gazeli ona vermiş, o da onu o gün bestelemiş. Bu sebeple şiirim *Türk Edebiyatı’na* gitmedi ve yayınlanmadı, bestelendiğinden de o günlerde haberdar olmadım; ama yine de Hocanın takdirleri henüz yirmili yaşlardaki bir delikanlı için oldukça teşvik edici idi. Yanına gittikçe sağ elinin parmaklarını açarak “Yeni bir şey var mı?” diye sorar, yoksa benim defteri ortaya çıkarır ve odada bulunanlara şiirlerimden okuyarak beni övüp şımartırdı. Nihayet keşfedilmiştim:) Ancak zaman zaman da bu yüreklendirici övgülerin arasında benim cesaretimi kırmayacak, havalandığım semadan ansızın yere çakılmayacağım

uygun bir üslûpla bazı değerlendirmelerde bulunurdu: Peygamberlere en yakın insanlar şâirlerdi. Şiir alelâde sözler gibi söylenmemeliydi. O, birbiri peşine sıralanan revaklar gibi muntazam olmalıydı. Aslâ falso kabul etmezdi. Hepsi aynı kemâli yakalamalıydı. Benim şiirlerim içinde de bir ayarda olmayanlar vardı. İlh... O zaman defterimde bulunan veya daha sonra söyleyip kendisine gösterdiğim şiirlerimde epeyce tashihleri olmuştur. Yabancı müziği, özellikle de pop müziği sevmediği gibi yabancı kelimeleri de sevmezdi Hoca. Bu sebeple *Yerküre Üstünde Bir Kişi* başlıklı şiirimde bulunan

“Oportünizme dayanmakta asrımızda hayât
Adam bu san’atı öğrenmemişse hâli sakat!”

beytindeki “oportünizm” kelimesini duyunca iğrenç bir şey görmüş gibi yüzünü buruşturmuş ve bunu değiştirmemi söylemişti. Bunun üzerine o kısmı “Çıkarıcılıkla yürür oldu asrımızda hayât” şeklinde değiştirdim.

Hoca zannımca aruz ve kadim şiirin miâdını doldurduğu kanaatindeydi. Bu kanaati, Selçuk Hoca hakkındaki şiirini, onun öyle bir gelenekten gelişi dolayısıyla gazel tarzında söylediğini belirtmesinden anlaşıyordu. Arkadaşlarına takılmak üzere söylediği şiirleri de bu çerçevede idi. Esas şiirlerini aruzla söylemiyordu. Belki de rahmetli Mâhir İZ Hoca’nun tesiriyle Mehmed Âkif ve *Safahât*’ı çok mühimsiyordu. Benim favori şâirim Yahyâ Kemâl’i dışlamamakla birlikte bir defasında “Tabii, bizim (ilâhiyatçılar olarak HÖ) asıl üstünde durmamız gereken *Safahât*’tır” demişti.

Ben bir defa “Sen bizim odaya sık sık gel!” şeklinde umûmî bir icazet almıştım ya! Gûyâ hocanın yegâne talebesiymişim, onun tek işi benim şiirlerime iltifat yağdırmak ve benimle ilgilenmek imiş gibi müsâit olup olmadığımı sormadan, yerli yersiz odasına gidiyordum. Hoca, rahmetli İbnü’l-Emin Mahmut Kemal İNAL’ın bu şekilde olur olmaz kendisine gelen bir “mütaşâir” hakkında

Bir takım lâf ile teşvîş-i huzûr
Edip ey şâir-i bi-şî’r u şuûr
Her dakîka bana gelmektense
Yılda bir kendine gelsen ne olur!

demesi gibi beni kıracak bir şiir veya söz söylemedi. Ancak bir gidişimde Hocanın, kapıdan tam çıkacakken misafir tarafından basılmış ev sahibi şeklin-

deki tavırlarından yaptığım hatanın farkına vardım ve biraz gitmeyi kestim, bu defa rast geldiğimiz bir gün gelmediğim için hafiften beni haşladı.

Bu, bir kez daha vâki olacaktı. Şöyle ki; bizim okuduğumuz 1994-98 yıllarında Marmara İlähiyat'ta birçok öğrenci kulübü vardı ve bunlar çok faal çalışırlar, yurt dışından dahi konuşmacılar getirirlerdi. Yûsuf el-Karadâvî, Saîd Ramazan el-Bûtî, Muhammed Ali es-Sâbûnî vb. isimlerin bu faaliyetler vesilesiyle geldiğini hatırlıyorum. Sanıyorum bu klüplerden birinin marifetiyle olacak, bir şiir okuma programı düzenlenmişti. Rahmetli Neclâ PEKOLCAY hocamız merhum Kemal Edip KÜRKÇÜOĞLU'nun na'tını, Mustafa UZUN hocamız Yahyâ Kemâl'in "Olalı" redifli gazelini okumuş, daha başkaları başka şiirler okumuşlardı. Emin Hocamız da Mevlânâ'nın *Dîvân-ı Kebîr*'inden klâsik tarzda nazmen terceme ettiği

Sâkî! Kadehi aşk-ı ilâhî ile doldur!

Mestâneye ekmek sözü etmekten uzak dur!

matlayla başlayan gazelini okumuştum. Programdan sonra rast geldiğimiz bir yerde "Sen neden orada şiir okumadın?" diye bana çıkıştı. Haklıydı, çünkü şiir okumak ve dinlemek üzere odasını aşındırıyor, şiir okunacak mecliste – âmiyâne ifadesiyle– arazi oluyordum! Bir defasında muhtemelen bu acemî hareketlerimin verdiği hicapla ve – hâlen devam etmekte olan en güzel arkadaşlıkları edindiğim o zaman diliminde – insanlık icabı bir(/ileri)ne duyduğum ânî bir kırgınlıkla *Arîza Bera-yı Hâce Emîn* başlıklı bir manzume yazıp yanına gitmiş, çıkarken manzûmeyi kendisine takdim etmiştim. Tabii manzûmeyi okumuş, bir dahaki gidişimde muhtemelen başlığının da *Arîza* oluşuna bakarak parasızlık çektiğime hükmetmiş, "Hârûn, sen neden böyle sitemkâr şiirler yazıyorsun? Sana burs bağlatalım" demişti. Câize almak için büyüklere ve zenginlere kaside söyleyen eski şâirlerin mevkiine düşüp utandım. Hocamızın bir vakıfla yakından bağlantısı vardı. Bana burs bağlatmak istediği yer de muhtemelen orasıydı. Neyse ki ben zaten oradan burs alıyordum. Bu durumu izah ederek *Arîza*'nın böyle bir maksadının olmadığını güç-belâ beyan edip kurtuldum. Bu hâdis, hocamızın hâdiseleri etraflı değerlendirişi ve talebelerinin maddî yönleriyle de alâkadar oluşunu gösterir. İlginçtir, çok san'atkârâne olmayan, yalnız birtakım hususları beyan eden, adı üstünde bir *Arîza* olan bu manzume, zihninde yer etmiş, yıllar sonra şiirlerimi neşrettiğimde, –onun ifadesiyle– 'Deferim varken kitabım olduğunda', Hoca, başlığını hatırlamadığı o manzûmenin kitapta

neden yer almadığını sormuştu. Özel olduğu için kitaba almadığımı, yakınlarım için söylediğim şiirleri de aynı sebeple almadığımı söyleyince yine kendine has jest ve mimiklerini kullanarak “Teyzene yazdığını da alacaksın, hocana yazdığını da alacaksın!” demişti.¹

Sözünü sakınmayan biri olmasına rağmen Hocanın vicahımında söyledikleri dışında şiirlerim hakkında başka bir kanaatinin olup olmadığını merak etmekten kendimi alamazdım. 2005’te *Yüzakı Dergisi* neşredilmeye başlandığında “Dergiyi elime alınca önce Hârûn’un şiirini arayıp okuyorum” dediği kulağıma geldi. Tabii, görüşlerine ehemmiyet atfettiğim biri olan hocamın bu sözü beni çok bahtiyar etti. TRT kanallarından birinde katıldığı

¹ Hocamın bu sözünü bir vasiyet addederek *Arıza*’ya burada yer veriyorum:

ARİZA BERÂ-YI HÂCE EMİN
Arızamdır efendim dinle benden
Ki sensin anlayan ben zârı, tek sen!
Senin bir kerre mihmândım odanda
Vasiyyet eyleyüp lütfen o anda
Demiştin “Şîrin et yârâna inşâd”
O yâran kandedir ey cânım üstâd?
Ne etsem benden olmaz halk hoşnûd
Bununçün her ne yapsam vermiyor sûd
Tekebbür hissederler lâfa varsam
“Tenezzül etmiyor” derler susarsam
Bununçün her ne yapsam bir zamanlar
Neden yaptım deyû ettim beyanlar
Fakat baktım ki aslâ vermiyor sûd,
Bütün öZR ü beyânım gayre mesdûd,
Amel bir amma te’vîlât vâfir,
Her âdem eyliyor kendince tefsîr,
Dedim: Geç i’tizardan ey gönül, bes!
Bırak, bilsin nasıl isterse herkes!
İçin âsûde olsun yaptığundan
Heman sen olma gâfil taptığından!
Tecerrüt eyledim artık cihandan,
Edindim cân için bir kal’a candan.
Yok artık i’tibârım hükm-i halka
Teveccüh eyledim her işte Hakka
Bu yüzden gerçi çok gördüm melâmet
Fakat duymaktayım bundan meserret
Melâmetten nasıl olman ki memnûn?
Melâmetsiz olur şâir diğergün!

Bütün bunlardan ey üstâd u pîrim!
Şudur maksat ki ben pek saf-zamîrim
Peyâmım yoktur âdâb ü revîşten
Ve sâir incelik icâbı işten
Kibârım olmadım bezminden âgâh,
Haberdâr olmadım bir şeyden eyvâh!
Olup cehlimle her dâim melâmet
Benimçün oldu en mühlik felâket
Bu hâlimden olursun belki bizâr
Deyû çekmekteyim endişe her bâr!
Çü bilmem ben ne iş hakk ü sezâd
Bütün yaptıklarım cürm ü hatâdır
Fakat ümmîdvârım hoş görürsün,
Budur ancak benim arzum dün ü gün!
(3-5 Aralık 1997)

bir televizyon programında benim yukarıda zikri geçen *Hallâc-ı Mansûr'un Rûhuna Gazel'i* okuduğunu da o programa rast gelen bir arkadaşım bana söylemişti. Ancak daha sonra *Deve mi Domuz mu* ünvanlı manzum tarihi piyesi tefrika ettiğim günlerde “Allah selâmet versin! Nerden bulmuş o yazdıklarını!” mealinde sözler söylemiş. Bu sözleri söylemesinde o piyeste Osmanlı tarihi yerine Endülüs’ü konu edinmiş olmamın da dahli olabilir. Çünkü hocamızda ırkçılığa kat’iyyen varmamakla birlikte Osmanlı çizgisinde bir milliyetçilik duygusu da vardı. Ninesinin, Resûlullah’ın Arap olduğunu söyleyenlere “Öyle demeyin yavrum, günah olur!” dediğini aktarmıştı, ki çok câlib-i dikkattir. Gerçi hocamız bu sözü, Arapları anlatırken “Ezanları, Kur’anları Türkçe, ancak konuşmaları farklı” diyen hacı misalinde olduğu gibi Türk halkının Resûlullah’ı özümseyişini göstermesi sadedinde aktarmıştı; ancak bunun arkaplânında hocamızın memleketi olan Antakya’da “Arap” kelimesinin başka mânalarda kullanılıyor oluşunun da az ya da çok bir tesiri olmalıdır. Süleyman Çelebi’nin *Mevlid’*inde Resûlullah’ı Mekke’de değil de, Bursa’nın konaklarında doğmuş gibi anlattığını söylemesi de hocamızın oldukça dikkat çeken ve zannederim kimsenin itiraz etmeyeceği yerinde tespitlerindedir. Başka ne beklenir ki? Muhtemelen Mekke’yi hiç görmemiş olan Süleyman Çelebi’nin Resûlullah’ın doğumunu kendi doğup büyüdüğü Bursa vb. şehirlerdeki konakları hayâl ederek yazmasından daha tabii ne olabilir?

Hocanın “tekke” adını verdiği odasında çok farklı kişilerle karşılaştım. Fakültemiz hocalarının yanı sıra, mezun olup başka sahalara atılmış, mese-lâ spiker olmuş eski öğrencilerinden cinlerden ilham aldığını söyleyen bir zâta kadar çok farklı kişilerle... Hâliyle böyle farklı kişilerin bulunduğu ortamlarda gündeme gelen konular da çok farklı oluyordu. Hocanın meseleleri ele alışı çok farklı ve onlarla yüz yüze olan kişilerin durumunu dikkate alan bir müsâmahayı muhtevi idi. Meselâ bizim “vahiy alma iddiasında bulunmak” olarak görüp küfürle itham edebileceğimiz cinlerden ilhâm alma meselesine Hoca, “cinler de bizim din kardeşlerimiz” şeklinde geniş bir zâviyeden yaklaşıyordu.

Bir defasında yine ziyaretine gitmiştim. İkinci öğretilere dersinin olduğunu söyleyerek beraber gitmemizi teklif etti. Bahar döneminin sonları olduğu için hava güzeldi ve ders aşağı kantinin önündeki bahçede yapılacaktı. Eski binamızda bahçe oldukça genişti ve epeyce ağaç vardı. Bir ağacın altında Hocanın çevresinde halkalandık. Hocanın dersi nasıl işlediğini – yukarıda arzettiğim üzere– ben birinci sınıftan biliyordum. Bahçede de

yapılıyor oluşundan hareketle konunun Kur'an-ı Kerim dışında cereyân edeceğini tahmin etmek için kâhin olmaya gerek yoktu. Nitekim bu tahminimde yanılmadım, ancak o gün söz sözü açarken hocamız öyle bir konuya girdi ki işte onu tahmin edemezdim. O konu İstanbul'un sularıydı. Hoca nerede hangi su vardı, lezzeti nasıldı, hangisinin yanında tenezzüh daha iyiydi, bir saymaya başladı ki, o zaman yanımda kayıt cihazı olmadığına, hiç değilse not almak için tedbirli bulunmadığıma bugün hâlâ yanarım. Yazılı kitaplarda bulmamızın güç olacağı o konuda hocamız bi-zâtihî tecrübelerini aktarmıştı, ki anlattıklarının değerini arttıran da oydu.

Hoca'nın, İstanbul'un kendisine dair böylesine engin bilgiye sahip olmakla birlikte onun üzerinde yaşayan kimselere dair bilgisi daha derin ve bizim için daha önemliydi. Zaman zaman Mâhir İZ Hoca'dan, Nürettin TOPÇU'dan vb. anekdotlar zikrettiğinde onların kaybolmasından endişe edercesine buruk bir gülümseyişle "Bunları yazalım, değil mi?" derdi. Yazdı da Allah için, yazmadı değil! Meselâ Nürettin TOPÇU'yu yazdı. Ama hepsini yazdı mı acaba? 83 yıllık bir ömürde Emin Hoca gibi biri kim bilir kaç büyük değerle tanışmıştır? İşte Hayrettin KARAMAN hocamızın hâtıratı neşredileli on yılı geçti. Onu okuyunca Konya, İstanbul ve başka şehirler ve ülkelerde karşılaştığı nice değeri tanımış oluyoruz. Ali Ulvi KURUCU merhûmun hâtıratının bu baptaki ehemmiyetini vurgulamaya zaten gerek yok. Yani, demem o ki, hocanın arşivi içinde bir araya getirilip düzenlenmesi mümkün bu kabil malzemeler varsa ailesi tarafından ehil kişilere teslim edilip neşredilmesi ve okuyucu istifadesine sunulması gerekir. Elbette kendi üslûbuyla yazdıkları gibi olmaz, ama bazı bilgilerin kaybının önüne geçilmiş olur.

Yukarıdaki tavsiflerimden de anlaşılacağı üzeri hocamız giyim-kuşama son derece ehemmiyet verir, bizim de öyle olmamızı isterdi. Bununla ilgili şu hâtıramı hiç unutmam: Baharın geldiği, İstanbul'un en latif olduğu zamanlardı. Şu anda biri İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyesi, diğeri selâtin câmilerinden birinde imam olan iki arkadaşımın bir hafta sonu Beyazıt Meydanına gitmiş, sıkı pazarlık ettiğimiz bir satıcıdan Konya yapımı olduğunu öğrendiğimiz birer sandalet almıştık. Pazartesi gün yeni sandaletimi ayağıma geçirdim, hâliyle kısa kollu olan tişörtümü de pantolonumun üzerine sarkıtıp fakülteye gittim. Bu neyse de, bu şekilde o gün hocayı ziyarete gitmem büyük bir gafletti. Gerçi bana bir şey demedi. Ancak yıl sonunda fakültemizin renkli hocalarının, mezun olacak arkadaşlarımıza tavsiye mahiyetinde konuşmalar yapması bir gelenektir. Meğer o günkü

konuşmacı Emin Hocamızmış! Son sınıfta değildim, ama alt sınıflardaki birçok arkadaş gibi tabii ben de konuşmayı dinlemek üzere câmi altındaki salonda yerimi aldım. Konuşmaya başladı ve baktım, sözü döndürüp dolaştırıp giyim-kuşama getirdi. Her zamanki jest ve mimikler celâlli sesine eşlik ediyor, “Ayağına bir terlik geçirmiş, tişörtünü de pantolonun üstüne salmış, yanıma gelmiş” diyordu. İsim telaffuz etmiyordu, ama hiç kuşku yoktu ki benden bahsediyordu.

Hocamızın nüktedan yanları da çoktu. Ali Murat DARYAL hocamıza takıldığı hezel türü bir şiiri vardı. O şiirin printer çıkışlı bir hâlini bana da vermişti. Ne var ki, *Fuzûlî Dîvânı* içinde muhafaza ettiğim o sayfa taşınmalar esnasında kayboldu. Ali Murat hocamızla birlikte Necip Fâzılî ve Osman Yüksel SERDENGEÇTİ’yi zikrederek coşkun hareketleri cinnet olarak isimlendiriyor, sonra da “cinnet”in “cennet”le aynı ebcedi değere sahip olduğuna telmihte bulunarak

“Ki cinnet ehli cennet ehlidir, mîzânımız vardır”

deyip sözü tatlıya bağlıyordu. Rahmetli Ali Murat hocamız da mütehammil, deryâ-dil bir adamdı. Dersimize gelirken muhtemelen bu şiiri kastederek “Bana ‘Emin IŞIK seninle istihza ediyor’ diyorlar, bu söylentilere aldır mıyorum” mealinde bir söz söylemişti.

Emin Hoca’nın lâübâli gibi görünen sözleri, bu nüktedan halinin ve mevlevî-meşrep oluşu hasebiyle müsâmahakâr tutumunun bir eseridir. Hep o kendine has jest ve mimiklerle söylediği bu sözlerden ve yaptığı ilginç tespitlerden aklımda kalan bir-kaç örnek vereyim:

–Korkmayın, Allah yanlış anlamaz!

–(Sövmek) mahalline masrûf olursa sevaptır. Ancak bunun şartları vardır. Kuyruk acısıyla olmayacak, hasbeten lillâh olacak ve hak edene yönelik olacak!

–Oğlum! Aşk o sizin anladığınız şey değildir. Sizin anladığınız eşek aşkıdır!

Bunların bir kısmı zâhiren bakıldığında dinî bakımdan kayıtsızlık barındırır gibi görünse de düşünüldüğünde hikmetâmiz sözlerdir. Hakikaten de niyet hâlis olduktan sonra Allah nazarında bir söz veya işin yanlış anlaşılacağı ne boş bir vehimdir! Keza sayılan şartlar mevzubahis olduğu zaman, sövgüye maruz olan şey zaten muhtemelen buğzedilmesi vâcib olan bir şeydir.

Benim bir *Şekvâ Gazeli*'m vardı. Onda ilk gençlik yıllarının verdiği acûllükle “Geldi kafiye, gitti Safiye” kabilinden söylediğim

“Yâ ilâhî! Halk ederken ben günahkâr bendeni
Sarf olunmuş bunca zahmetten şikâyet eylerim”

şeklinde bir beyit yer alıyordu. Allah'a “zahmet” isnat edilemeyeceği gerekçesiyle daha sonra o beytin üstünü çizmiştim. Hoca ise “Sen burada kendinden şikâyet ediyorsun” şeklinde bir izah getirerek bu ifadeyi mazur görmüştü. Bu yaklaşım, onun yukarıda zikrettiğim temayüllerinin ve geniş ufkunun neticesiydi. Elbette ben de dâhil birçok kimse böyle olamaz, hatta bu yaklaşımı tasvip edemez. Ancak böyle olanları itham etmek de doğru değildir. Hocaya ta'n etmek için vesile edinilen sözlerin hemen hepsi düşünlüdüğünde – Elmalılı Hamdi Efendi'nin ifadesiyle– “bir mahmil-i sahîhe haml” edilebilecek kabilden sözlerdir. Kanaatimce bu sözlere karşı alınacak en iyi tutum “huz mâ safâ da' mâ keder / Arı-duru olanı al, bulanık olanı terk et” prensibidir. Böylece kişi, hem bunların idrakine varabildiklerinden ve hikmet ihtiva edenlerinden mahrum kalmayacak, hem de böylesi sözleri söyleyenlerin hışmından sâlim kalacaktır. Bir defasında, muhtemelen sınıfta bu tür sözlerinden birine itiraz eden bir arkadaşa Hocamızın patladığını ve “Ben cahil miyim? Felsefeyi üç kere devirdim!” dediğini hatırlıyorum.

Emin Hoca – eskilerin ifadesiyle– rind-meşreb bir zât idi. Söyleyeceklerini doğrudan söyler, levm edenlerin levmine aldırılmazdı. Bir defasında ziyaretine vardığımda okuduğu Eşref Paşa'ya ait bir gazel de onun bu yönünü aksettirir.²

İşte Emin Hoca'yı Emin Hoca yapan ona özgü olan bu yönleriydi. Oda-sına gittiğim bir defasında söylediği “Bazı kişiler ilim yapmamalıdır, meselâ Emin ilimle uğraşmamalıdır” sözü de böyledir. Bununla şiir, edebiyat ve

² Bana da bir nüshasını verdiği bu gazeli onun dünyasının bir nümûnesi olmak üzere buraya kaydeditim:

Ma'nevî âdem olan resmî müsemmadan geçer
Fark-ı mâhiyyet edip tesbîh u esmâdan geçer
Mesleğinde devre-i arşıyyesin tekmil eden
Mâye-i terkibden, reng-i heyûlâdan geçer
Secde-i ehl-i hakikat kible-i ma'nâyadır
Ârifan taklid-i tesbîh u musallâdan geçer
Şâhid-i maksûdu re'ye'l-'ayn rü'yet eyleyen
Hal'-i na'leyn etmeden Tür-ı tecellâdan geçer
Dergeh-i Şâh-ı Necef'te bende-i nâçiz olan
Eşrefâ! Âlâyiş-i dünyâ vü ukbâdan geçer
Hoca, bu gazeli neşredilmek üzere *Türk Edebiyatı*'na verdiğini, ancak ta'n edilmekten çekindikleri için neşretmediklerini söylemişti.

san'atla meşguliyeti yeğlediğini kastediyordu. Peki, bunlar ilimsiz olur muydu? Gerçi Fuzûlî

İlm kesbiyle pâye-i rif'at
 Ârzû-yi muhâl imiş ancak
 'İşk imiş her ne vâd âlemde
 İlm bir kıl ü kâl imiş ancak

diyordu ama o da bu sözü kim bilir ilim için nice zaman dirsek çürüttükten sonra söylemişti! Hocamız bunu bilmez miydi? Elbette bilirdi! Onun burada ilimle kastı ilmin unvan ve elkapla ilgili resmî taraflarıydı. Bu sebeple doktoradan sonra ilmî kariyerini devam ettirmemiş, üniversiteden Yrd. Doç. olarak emekli olmuştu. Nitekim birçok kişinin kendisinden naklettiği “Profesör olmayacağım, araba almayacağım” sözü de bunu teyit eder. Hocamızın bu sözüne rağmen vefatını haber veren medya organlarının hocamızı “Prof. Dr.” şeklinde takdim etmesi de kaderin ayrı bir cilvesidir ya. Neyse!

Emin Hoca'yla en son *Yüzakı Dergisi* neşredilmeye başlandığında derginin merkezinde yapılan ve rahmetli Bekir Sıtkı ERDOĞAN'ın da katıldığı şiir mahfillerinde görüştük. Hoca o zaman dergiye yazı da veriyordu. Hoca'nın daveti üzerine derginin genel yayın yönetmeni M. Ali EŞMELİ, yazı işleri müdürü Mustafa KÜÇÜKAŞÇI, dergide çalışan başka bazı arkadaşlar ve Hattat Ali HÜSREVOĞLU hocamızla birlikte bir akşam Hoca'nın evine yemeğe de gitmiştik. Sanırım o son görüşmemiz oldu. Sonrasında ben İstanbul'dan ayrıldığım için bir daha görüşemedik. Vefatını haber aldığım da hastanede hastam olduğu için son yolculuğuna uğurlamak üzere İstanbul'a gidemedim. Allah taksirâtını affetsin, rahmetiyle muâmele etsin!

Yarım asra yaklaşan ömrüme dönüp baktığımda şunları görüyorum: Çok sevdiğim, yeniden dünyaya gelsem yine seçeceğim ilâhiyat câmiasına iltihak edeli çeyrek asrı doldurmuş bulunuyorum. Bu zaman zarfında bütün akademik merhaleleri geçtim, profesör oldum. Ancak hoca oldum mu? Tam olarak olduğumu sanmıyorum. Hâlâ içimde 90'lı yılların sonlarındaki o – Emin Hoca'nın tavsifiyle– “mahcup öğrenci” var. Bundan yakınıyor da değilim. Bilakis memnunum. Çünkü öğreneceği bilgiler olduğunu düşünen kişiler, yeni şeyler öğrenmeye ve bilgisini artırmaya açık olan kişilerdir. Ancak bu, bir yönüyle de büyük bir nakisadır. Çünkü artık öğretim mevkiindeki bir kimsenin hâl-i pür-melâlini göstermektedir. Bu hâl-i pür-melâl, Emin Hoca gibi hocalarımızı düşününce daha bâriz ortaya çıkar ve sanırım

hiç kapanmaz. Bu sebeple öyle hocalara hep iştiyak duyulur. Nûr içinde yat hocam! Seni çok ve dâima özleyeceğiz!

Eşi Şükran Teyzemiz başta olmak üzere bütün yakınlarının, İlâhiyat câmiasının ve Türkiye'nin başı sağ olsun!

Merhum hocamız için söylediğim – yegâne değeri samimiyeti olan– aşağıdaki mısralarla yazıma son veriyorum:

Üstâd Emin Işık ki bir âlemde Hak için!

Ağlarsa çok mudur ona âlem için için?

Vaktâki çıktı son yola fermân-ı Hak ile

Antakya yaslı kaldı, bütün memleket hazîn

Artık kim etsin öyle derûnî tilâveti

Heyhât o hoş gazelleri kim şimdi söylesin?

Tebdil edip sevâba bütün seyyiâtını

Rahmetle kıl muâmele yâ Rabbe'l-âlemîn!

Gufranla sar da kabrini bir bâğ-ı Cennet et,

Lütfunla eyle ismi gibi fitneden emîn!

Aydınlatırdı halkını, Hârun, Işık idi

Dolsun mezârı nûr ile, Hak rahmet eylesin!